

בחדר' תורתך

מענות וביאורים
בכתבי"ד קודש
כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
לשאלות והערות המזכיר
הרה"ח ר' יהודה לייב גראנער
בתוספת פיענוח וביאורים

ב

ויקרא
במדבר
דברים

מבוא

כבר משזרחה שמשו של כ"ק אדמו"ר זי"ע בעלותו על כס הנשיאות, נתגלה כי פנים חדשות באו לכאן שעסק לא רק באמירת דא"ח כפי שנהגו הנשיאים שלפניו, אלא דיבר ברבים בכל חדרי התורה, בביאורי סוגיות ובחידושי הלכות, וגם בביאורי פרשת השבוע בדרך פשט, רמז דרוש וסוד. ומלבד עצם העיסוק בנושאים הללו, הרי אור חדש זרח בכל מכמני התורה בעצם הביאורים וסגנונם, בבקאות באורך רוחב ועומק ים התורה, בחיבור כל פרד"ס התורה כמקשה אחת זהב, ובנתיבים חדשים ומקוריים אשר סלל רבינו בדרך הלימוד, כידוע לכל לומדי תורת רבינו.

החל משנת תשכ"ה חשף רבינו את זרוע קדשו והחל לבאר מידי שבת בשבתו קטע מפירוש רש"י, תוך שהוא סולל דרך חדשה לגמרי בלימוד פשוטו של מקרא, דרך נפלאה בגאונותה ובפשטותה גם יחד.

פעמים רבות גילה רבינו את רצון קדשו שדברי התורה שהוא משמיע בהתוועדות, לא יישארו כנתינתם מסיני, אלא שיעיינו בהם, יעירו עליהם ויחדשו בהם. ואכן, כשבקובצי "הערות התמימים" נדפסו שאלות או הערות על ביאורי רבינו בהתוועדות, צהבו פניו של רבינו כששקיל וטרי בהערות אלו בהתוועדויות שלאחרי זה.

זכינו שרבים מביאוריו של רבינו שנאמרו בתחילה בבתוועדויות ואף שקלו וטרו אנ"ש בהם לאחר מכן, הגיה רבינו ונדפסו ב"ליקוטי שיחות". ואף גם אחר שנדפסו הליקוטי שיחות, שנה רבינו ושילש בקשתו שיהגו בספרים אלו ויעירו בהם, ואכן בעקבות כך גם נתווספו אי אלו הערות ושינויים בסדרת הלקו"ש במהלך השנים.

וכמעשהו בחוץ כך מעשהו בפנים. כשם שעורר רבינו ברבים את קהל עדת החסידים להגות בדברי תורתו, כך גם בחדרו פנימה, ביקש רבינו שוב ושוב מהמזכיר הרה"ח הריל"ג ע"ה שיעיר וישאל על הדברים הנאמרים בעל פה והנכתבים בדפוס, מבלי להתמהמה בזה.

בעקבות בקשת רבינו, ועל אף כל הטרדות בעבודתו כמזכיר שלקחו את כל זמנו ממש, פינה הריל"ג מזמנו כדי ללמוד ולהתעמק בדברי רבינו בתשומת לב, לפתוח את המקורות בדברי הראשונים והאחרונים לצלול לעומקם, להשוות את הדברים לביאורי רבינו במקומות אחרים, עד שפעם אחר פעם זכה למצוא איזו הערה, קושיא או ראייה לדברי רבינו.

בכל מוצאי שבת קודש בה התקיימה התוועדות, היה חוזר הריל"ג לביתו ולומד מחדש את כל הסוגיות אותם ליבן רבינו והמקורות אותם ציטט, עד לשעות הקטנות של הלילה, כדי שלא יראו פניו ריקם בבוקר המחרת, ויוכל להכנס לחדרו של רבינו כשבידו הערה, שאלה או הוספה בדברים שנאמרו, לנחת רוח רבינו.

ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא. זכה הריל"ג שרבינו השיב לו על הערותיו. אם בקצרה או באריכות, אם בכתב או בע"פ, בסגנון מיוחד כרב לתלמיד, ובכך גילה ביאורים וחידושים רבים בכל פרד"ס התורה "בחדריו", ביאורים אותם לא השמיע רבינו מעולם וכתבם רק כתשובה לשאלות המזכיר.

פעמים רבות, היו המענות עצמם כתובים בקיצור והם עצמם היו צריכים לביאור נוסף. המזכיר שב ושו"ט לפני רבינו על המענות שקיבל, ורבינו שב והסביר וביאר בארוכה וביתר פירוט את שכתב בקצירת האומר.

בתוך הדברים ובין השורות, סולל רבינו דרך בלימוד. מהי שאלה טובה, כיצד מדייקים בדברי רבותינו ובדברי חז"ל, מהו היחס הנכון לסגנון לשונו של רבינו בהתוועדות, מהי סברא פשוטה ומהי סברא "מבהילה", וכפי שיתברר ללומד לאורך סדרת ספרי "בחדרי תורתך".

הדים לשקלא וטריא זו שבין רבינו ובין הריל"ג אנו מוצאים גם בהתוועדות רבים, שכן פעמים רבות נחית רבינו לתרץ במהלך ההתוועדות את מה ששאלו על דבריו בהתוועדות קודמת, ומתוך הכתבים שלפנינו, מתגלה כי רבים מהשאלות הללו הם למעשה שאלות הריל"ג.

מלבד הגילוי החדש של עצם חידושי התורה בכתב יד רבינו, מתגלים בסדרה זו עוד פנינים רבים וחידושים רבים שלא שזפתם עין: חידושים ודיוקים שנאמרו בעת ההתוועדות ונרשמו בזכרון הריל"ג; תוספת ביאור והסברה בסוגיות בהם עסק רבינו, שהוגהו ונדפסו בלקוטי שיחות; ביאורים חדשים בחלקים מתוך פרש"י שלא דן בהם רבינו ברבים מעולם, ועוד.

(ראה במבוא לחלק א' הפניות לדוגמאות לכל הנ"ל מתוך הספר).

.

בעוד החלק הראשון של 'בחדרי תורתך' כולל את מענות רבינו הקשורות לחומשים בראשית שמות, חלק זה כולל את המענות השייכים לחומשים הבאים, ויקרא במדבר ודברים. ועוד חזון למועד לכרכים נוספים, על מועדי השנה ועל נושאים הלכתיים ועניינים בחסידות.

כרך זה כקודמו, מתחלק לשני שערים. שער כתבי יד קודש, ושער הפיענוחים.

שער כתבי היד כולל צילום איכותי וצבעוני מכל הגליונות המקוריים בהם שאלות המזכיר ותשובות כ"ק אדמו"ר זי"ע עליהם בכתב יד קודשו. בשולי העמוד ניסמן תחת כל גליון העמוד בו הוא מבואר באריכות בשער הפיענוחים.

שער הפיענוחים הוא פיענוח בדרך אפשר למענות רבינו.

כאמור, חלק גדול מהמענות כתובים בקיצור נמרץ, כשבמילים בודדות משיב רבינו על שאלה ארוכה ומורכבת, עד שלעיתים כולל המענה מראה מקום בלבד מבלי להבהיר מה כוונתו הק' בציינו למקור זה. לעיתים הדגיש רבינו תיבה או מחק תיבה מתוך דברי הריל"ג, ורק לאחר העיון נמצא שיש כאן תשובה לשאלה או ביאור חדש. מובן, כי עבודת העריכה דרשה לימוד חוזר ונשנה של השיחה עליה העיר הריל"ג, ולימוד הדק הייטב של מענות רבינו על ידי צוות העריכה, בכדי לעמוד בדיוק ככל האפשר על כוונת רבינו.

ועם זאת יש להבהיר, כי הביאורים שבספר אינם מתיימרים להקיף את כל רוחב ועומק דברי רבינו, כי אם רק לתת ללומד כיוון ודרך לפרש ולהבין את כוונת רבינו בדרך אפשר, בבחינת תן לחכם ויחכם עוד.

סדר כתיבת הפיענוחים היא כדלהלן: בתחילת כל עניין הובא הפסוק או הקטע בפרש"י עליו סובב השו"ט, לאחריו ביאור רבינו שנאמר בהתוועדות או נדפס בלקו"ש עליו העיר הריל"ג, ולאחריו גוף הביאור - תוכן שאלת הריל"ג, דברי רבינו ככתבם, וביאורם בדרך אפשר.

בהערות שוליים הוספנו הרחבות המסתעפות ממענה רבינו, הכוללות הפניות למקומות בהם נידון העניין בלקו"ש, תוך השוואה ושימת לב לשינויים בין המקורות; חידושים העולים מתוך הצעת דברי הריל"ג שלא נדפסו בהנחות החוזרים; וכן הרחבה נוספת בעניינים שלא עלה בידינו לבאר כל צורכם בלשון רבינו.

•

יהי רצון שבזכות העיסוק בתורתו של כ"ק אדמו"ר זי"ע, נזכה בקרוב ממש לגאולה האמיתית והשלימה ומלכינו בראשינו, וישמיענו נפלאות מתורתו, תורה חדשה ממש, בקרוב ממש.

ערב יום הבהיר י"ד כסלו ה'תשפ"ד

תוכן

• פרשת ויקרא

וישמע את הקול / 84

ביאור החילוק בין פרש"י בפרשתנו לפירושו בתהילים

ונמצה דמו / 87

ביאור החילוק בעבודה מעין זריקת הדם בין עולת העוף לחטאת העוף

• פרשת צו

תמרוקין / 90

ביאור כוונת רש"י בפירושו "ומורק - לשון תמרוקי הנשים"

• פרשת שמיני

ונקדש בכבודי / 95

הראיה לפי פרש"י שהקטרת הקטורת דנדב ואביהוא היתה בקודש הקדשים

הוצאת נדב ואביהוא מן הקודש / 99

מי היה בגדר כהונה גדולה בחנוכת המשכן והטעם שמישאל ואלצפן נצטוו "שאו את אחיכם מאת פני הקודש" אליבא דפירש"י

קדשי שעה וקדשי דורות | א / 105

אם אכילת קדשי שעה חמורה מאכילת קדשי דורות - ע"ד הפשט וע"ד ההלכה

קדשי שעה וקדשי דורות | ב / 109

כיצד ידע אהרן את הלימוד "תורה אחת לכל החטאות" קודם שנאמר במפורש

טהרה ברגל / 113

איסור טומאה ברגל הוא בגלל קדושת יו"ט ולכן נוהג אף בזמן הזה אך לא בשבת ויוה"כ

זהו שאמרו / 121

— החילוק בין איסור מגע בנבלה לחיוב לטהר עצמו - ע"פ פרש"י עה"ת וע"פ הגמרא

• פרשת אהרי**לכבוד ולתפארת / 124**

— על אלו בגדים נאמר "לכבוד ולתפארת" ועל אלו נאמר שנלבשו לקיים מצוות המלך

• פרשת בהר**שבת תחילה / 127**

— הטעם שהפסוק מדבר אודות יום השבת ורק אחר כך אודות ששת ימי המלאכה

• פרשת בחוקתי**מופלא הסמוך לאיש / 130**

— דין מופלא הסמוך לאיש בנכרי

• פרשת במדבר**קבלת התורה במדבר / 134**

— על האדם להסיח דעתו מכל דאגה גשמית ולהתמסר לתורה כבנ"י בעת מתן תורה

מעלת בן עשרים / 140

— מהי השלימות בבן כ' שדווקא מגיל זה נמנו בנ"י ואם היו בהם בעלי מומין א

חילוקי דרגות בעם ישראל / 148

— האם שרי האלפים ושרי המאות היו שרים דווקא על בני שבטם

מספר בני ישראל / 151

— בירור שיטת רש"י עה"ת אם נשתנה מניין בנ"י מעת יצי"צ עד פרשת במדבר

בין שמיעה ללימוד / 157

— לכתחילה היו כל ישראל לומדים את כל התורה כולה מפי ה' אלא שלא זכו לכך